

ZÁTĚŽOVÉ TESTY BANKOVNÍHO SEKTORU ČR ÚNOR

Samostatný odbor finanční stability

2012

ZÁTĚŽOVÉ TESTY BANKOVNÍHO SEKTORU ČR (ÚNOR 2012)

SHRNUTÍ

Výsledky zátěžových testů bankovního sektoru v ČR provedených na datech ke čtvrtému čtvrtletí roku 2011 i nadále potvrzují odolnost bankovního sektoru vůči případným negativním šokům. Kapitálová vybavenost celého odvětví by zůstala nad 8% regulačním minimem i pro silně nepříznivý zátěžový scénář, který kombinuje negativní vývoj domácí i zahraniční ekonomiky a obnovenou nejistotu na finančních trzích vyvolanou eskalací dluhové krize zadlužených zemí eurozóny. V rámci zátěžového scénáře byla simulována dodatečná zátěž prostřednictvím předpokladu o znehodnocení třetiny všech expozic největších domácích bank vůči svým mateřským skupinám. Tento velmi nepravděpodobný a extrémně zátěžový předpoklad by způsobil pokles agregátní kapitálové přiměřenosti bankovního sektoru k 8% hranici.

1. ÚVOD

Česká národní banka pravidelně hodnotí prostřednictvím zátěžových testů dopady výrazně nepříznivých a málo pravděpodobných scénářů budoucího vývoje ekonomiky do domácího bankovního sektoru. Tento dokument prezentuje výsledky zátěžových testů, které byly provedeny na datech k 31. 12. 2011. Za účelem zachycení dlouhodobých účinků šoků byl dosavadní dvouletý horizont testů prodloužen a testy jsou nyní zaměřeny na vývoj v následujících třech letech. Při hodnocení odolnosti sektoru byl testován dopad budoucího ekonomického vývoje reprezentovaného jedním základním a jedním zátěžovým scénářem na vybrané proměnné charakterizující zdraví bankovního sektoru. Zátěžový scénář je prezentován také v rozšířené variantě, která předpokládá znehodnocení části expozic největších českých bank vůči svým mateřským skupinám, čímž se zátěž testů na bankovní sektor významně zvýšila. Tento dodatečný předpoklad v zátěžovém scénáři simuluje až extrémně nepravděpodobnou – nicméně ne zcela vylučitelnou – možnost úpadku některé z mateřských bankovních skupin jako důsledek výrazného prohloubení dluhové krize v eurozóně.

2. MAKROEKONOMICKÉ SCÉNÁŘE

Základní scénář odpovídá v prvních dvou letech oficiální únorové makroekonomické prognóze ČNB zveřejněné ve Zprávě o inflaci I/2012. Scénář předpokládá pro rok 2012 stagnaci ekonomiky a její opětovný, avšak nevýrazný, růst od druhé poloviny roku 2013. Celková inflace se v průběhu roku 2012 dočasně pohybuje těsně nad 3 % z důvodu zvýšení DPH, od začátku roku 2013 se pak snižuje pod 2% cíl. Měnový kurz pozvolna posiluje z aktuálně oslabené úrovně a krátkodobé úrokové sazby jsou stabilní v nejbližším období a následně mírně klesají.

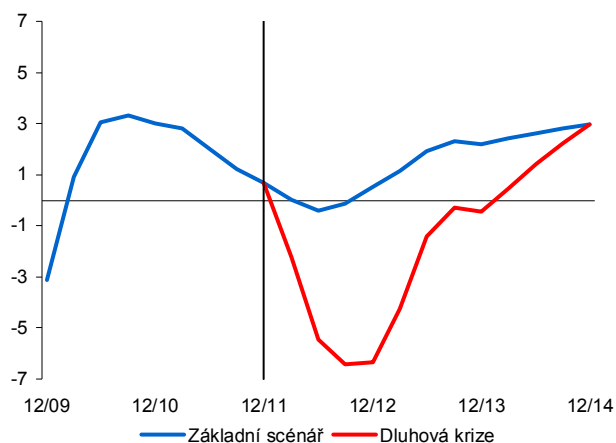
Zátěžový scénář **Dluhová krize** předpokládá extrémní propad ekonomické aktivity plynoucí z výrazného prohloubení dluhové krize v eurozóně. Negativní vývoj by se projevil významným poklesem ekonomické aktivity hlavních obchodních partnerů ČR a posléze i výrazným propadem aktivity domácí ekonomiky. Zároveň by se celková nejistota na finančních trzích odrazila ve ztrátě důvěry investorů, růstu rizikové averze a poklesu cen vládních dluhopisů ČR. Součástí zátěžového scénáře je předpoklad určitého znehodnocení expozic vůči všem vysoce zadluženým zemím EU. Rovněž v tomto bodě byla ve snaze o komplexnější zachycení rizik provedena metodická změna. Zatímco v minulém kole testů byly znehodnoceny veškeré expozice pouze

vůči zemím PIIGS¹ na nulovou hodnotu, současné kolo předpokládá částečné znehodnocení expozic vůči těm zemím EU, kde vládní dluh ke konci roku 2010 převyšoval 60 % HDP. Výše znehodnocení je odvozena od ratingu zemí ke konci ledna 2012.²

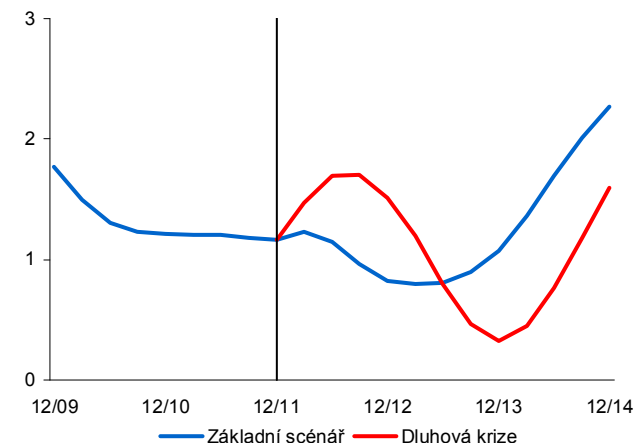
Vývoj klíčových makroekonomických veličin zátěžového scénáře ve srovnání se základním scénářem zachycují následující grafy 1–4.

Graf 1**Alternativní scénáře: vývoj růstu reálného HDP**

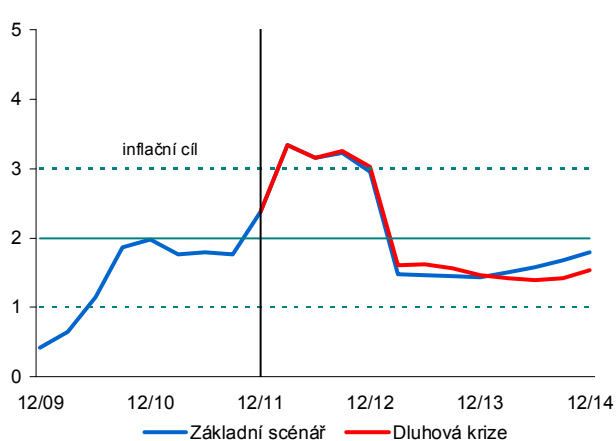
(v %)

Graf 2**Alternativní scénáře: vývoj 3M Príbor**

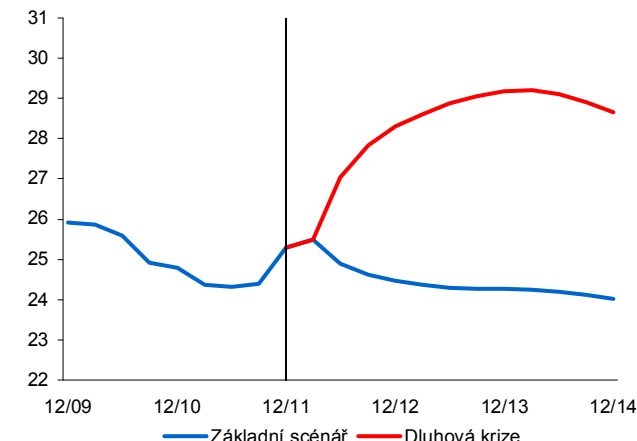
(v %)

Graf 3**Alternativní scénáře: vývoj inflace**

(v %)

Graf 4**Alternativní scénáře: vývoj měnového kurzu**

(CZK/EUR)

Pozn.: trajektorie pro *Základní scénář* je v prvních dvou letech založena na oficiální predikci ČNB, za tímto horizontem je použito její prodloužení směrem k předpokládaným dlouhodobým rovnovážným hodnotám

¹ Řecko, Irsko, Itálie, Portugalsko, Španělsko.

² Znehodnocení expozic (tzv. haircut) vysoce zadlužených zemí bylo nastaveno poměrově na základě jejich ratingu k 31.1.2012 dle agentury Standard & Poor's. Například haircut expozic vůči Řecku s ratingem CC byl stanoven na 60 % pro všechny expozice bank vůči této zemi, přičemž haircut je aplikován na již sníženou zůstatkovou hodnotu expozice, která u řeckých vládních dluhopisů řádově činí cca 30 % původní nominální hodnoty. Tento předpoklad tak implikuje dodatečný odpis řeckých pohledávek ve výši 18 procentních bodů původní nominální hodnoty a pokles zůstatkové hodnoty expozice ze 30 % na 12 %. Haircut pro Portugalsko (rating BB) byl stanoven na 39 %, Maďarsko (rating BB+) 35 %, Irsko (rating BBB+) 25 %. Pro země s nejlepším ratingem AAA, které vykazovaly vládní dluh nad hranicí 60 % HDP, byl stanoven nulový haircut.

Rozšířením zátěžového scénáře je v tomto kole doplňující předpoklad, že se v důsledku dluhové krize dostávají do problémů i některé z mateřských skupin českých bank. Zachycení tohoto rizika je uskutečněno znehodnocením jedné třetiny všech hrubých expozic sedmi největších českých bank vůči svým mateřským skupinám. To by jim generovalo dodatečnou ztrátu ve výši 37 mld. Kč. Zvolený dodatečný šok je nutno chápat jako extrémně zátěžový a velmi nepravděpodobný.

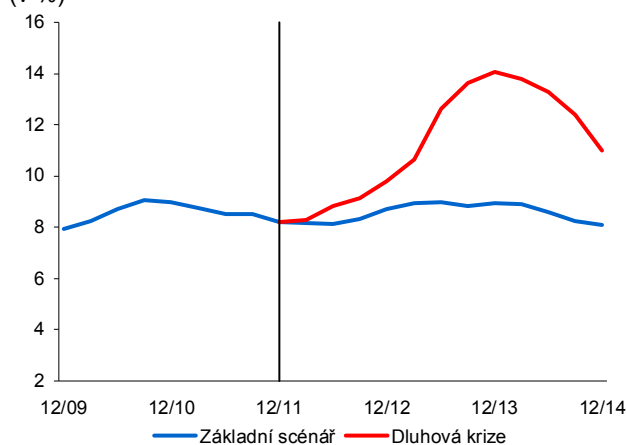
3. DOPAD MAKROEKONOMICKÝCH SCÉNÁŘŮ NA BANKOVNÍ SEKTOR

Nejvýznamnějším rizikem v českém bankovním sektoru je úvěrové riziko, které lze kvantifikovat vývojem podílu úvěrů v selhání (NPL, Non-Performing Loans) na úvěrech celkem. Tento podíl v sektoru nefinančních podniků v *Základním scénáři* zůstává pro následující čtvrtletí stabilní a od druhé poloviny roku 2012 opět nepatrně roste a dosahuje téměř 9 %. Obdobně pro sektor obyvatelstva dochází v dvouletém horizontu k dalšímu nárůstu podílu NPL k 6 %. V posledním roce tříletého horizontu však podíl NPL v obou sektorech již postupně klesá. Méně příznivý vývoj podílu NPL obou sektorů oproti předchozímu kolu zátěžových testů souvisí s horším než očekávaným ekonomickým výhledem na horizontu predikce.

Zátěžový scénář *Dluhová krize* by se odrazil ve vyšším nárůstu kreditního rizika a podíl NPL by se v tomto scénáři pohyboval na výrazně vyšších úrovních oproti *Základnímu scénáři* (Grafy 5, 6).

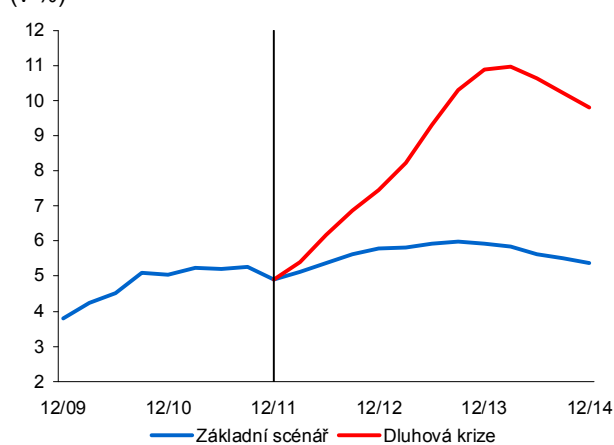
Graf 5

Vývoj podílu úvěrů v selhání: nefinanční podniky
(v %)

Graf 6

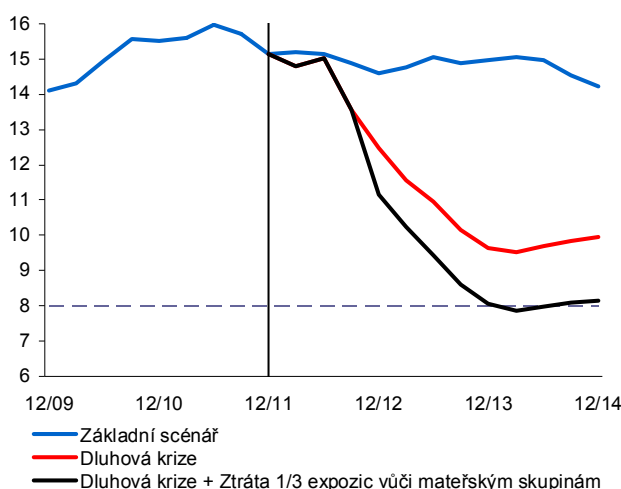
Vývoj podílu úvěrů v selhání: obyvatelstvo
(v %)

Úvěrové ztráty by se v zátěžovém scénáři v následujících třech letech pohybovaly v průměru kolem 60 mld. Kč za rok, byly by tak zhruba trojnásobné oproti průměrné roční hodnotě z let 2009–2011. Paralelně by byl v tomto scénáři bankovní sektor zasažen poměrně vysokými tržními ztrátami ve výši 15 mld. Kč v roce 2012, především z titulu předpokládaného poklesu cen držaných vládních dluhopisů ČR. Ztráty související s přeceněním veškerých pohledávek za zadluženými zeměmi EU, které byly nastaveny odlišně pro jednotlivé země dle ratingu, by byly realizovány ve druhé polovině roku 2012 a činily by přibližně 20 mld. CZK. Z tohoto pohledu se jedná o obdobnou zátěž, jako byl předpoklad o 100% znehodnocení expozic vůči zemím PIIGS z předchozího kola zátěžových testů z listopadu 2011 (24,4, mld. Kč).

První linii obrany proti úvěrovým a tržním ztrátám představuje vytvářený provozní zisk bank.³ Zatímco *Základní scénář* konzervativně předpokládá mírný pokles tvorby provozního zisku meziročně vždy zhruba o 6 % především z důvodu rostoucí konkurence na trhu depozit a poklesu výnosů z poplatků a provizí v souvislosti s oslabením objemu finančních transakcí pro klienty, v zátěžovém scénáři se uvažuje s razantním snížením provozních zisků, které by poklesly oproti hodnotám roku 2011 o 30–40 %. Při současném nárůstu úvěrových a tržních ztrát by se tak řada bank dostala v případě zátěžového scénáře do situace celkové ztráty z hospodaření, což by automaticky snížilo výši jejich regulatorního kapitálu.

Graf 7
Vývoj kapitálové přiměřenosti
(v %)

Přes poměrně vysoké úvěrové i tržní ztráty a oslabené provozní zisky ale zůstává bankovní sektor jako celek stabilní v obou hlavních scénářích a jeho agregovaná kapitálová přiměřenost se pohybuje nad regulatorním minimem 8 % (Graf 7). Pozitivního výsledku je dosaženo i přes silně konzervativní nastavení jednotlivých scénářů, které předpokládají velmi nepříznivý vývoj. Základem stability bankovního sektoru je i nadále jeho vysoká kapitálová přiměřenost, která ke konci roku 2011 činila 15,2 %. Přesto by se v zátěžovém scénáři dostalo několik bank do situace nedostatečné kapitálové přiměřenosti. Za účelem dorovnání kapitálové přiměřenosti všech bank se sídlem v ČR (tj. bez poboček zahraničních bank) do regulatorního minima 8 % by banky ke konci testovaného období musely navýšit regulatorní kapitál o přibližně

19 mld. Kč (0,5 % HDP). Z hlediska velikosti bankovního sektoru se nejedná o natolik významnou hodnotu, která by mohla ohrozit jeho stabilitu.

Dodatečný scénář odpisu třetiny všech hrubých expozic sedmi největších bank vůči svým mateřským skupinám by byl pro bankovní sektor silným šokem a způsobil by pokles agregované kapitálové přiměřenosti k 8% hranici. Výše potřebných kapitálových injekcí by pro tuto extrémní variantu zátěžového scénáře činila 33 mld. Kč (0,9 % HDP). Uvedené výsledky testů by se podstatně zhoršily v případě, že by banky daným šokům čelily se sníženou výchozí kapitálovou přiměřeností například z důvodu vyšších než plánovaných výplat dividend v průběhu roku 2012.

Česká národní banka

Samostatný odbor finanční stability

Kontakt: financial.stability@cnb.cz

Tento dokument byl zveřejněn 6.3.2012 a je umístěn na webových stránkách ČNB:

http://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zatezove_testy/index.html

³ Pro účely zátěžových testů je používán tzv. upravený provozní zisk, který je očištěn o zisky/ztráty z aktivity bank na finančních trzích a který je zjednodušeně řečeno spočten jako suma čistého úrokového zisku a čistého zisku z poplatků a provizí mínus administrativní náklady.